

superhektaren

förslag till ny stadspark i Uppsala - Adam Roigart 2012-03-09

BAKGRUND

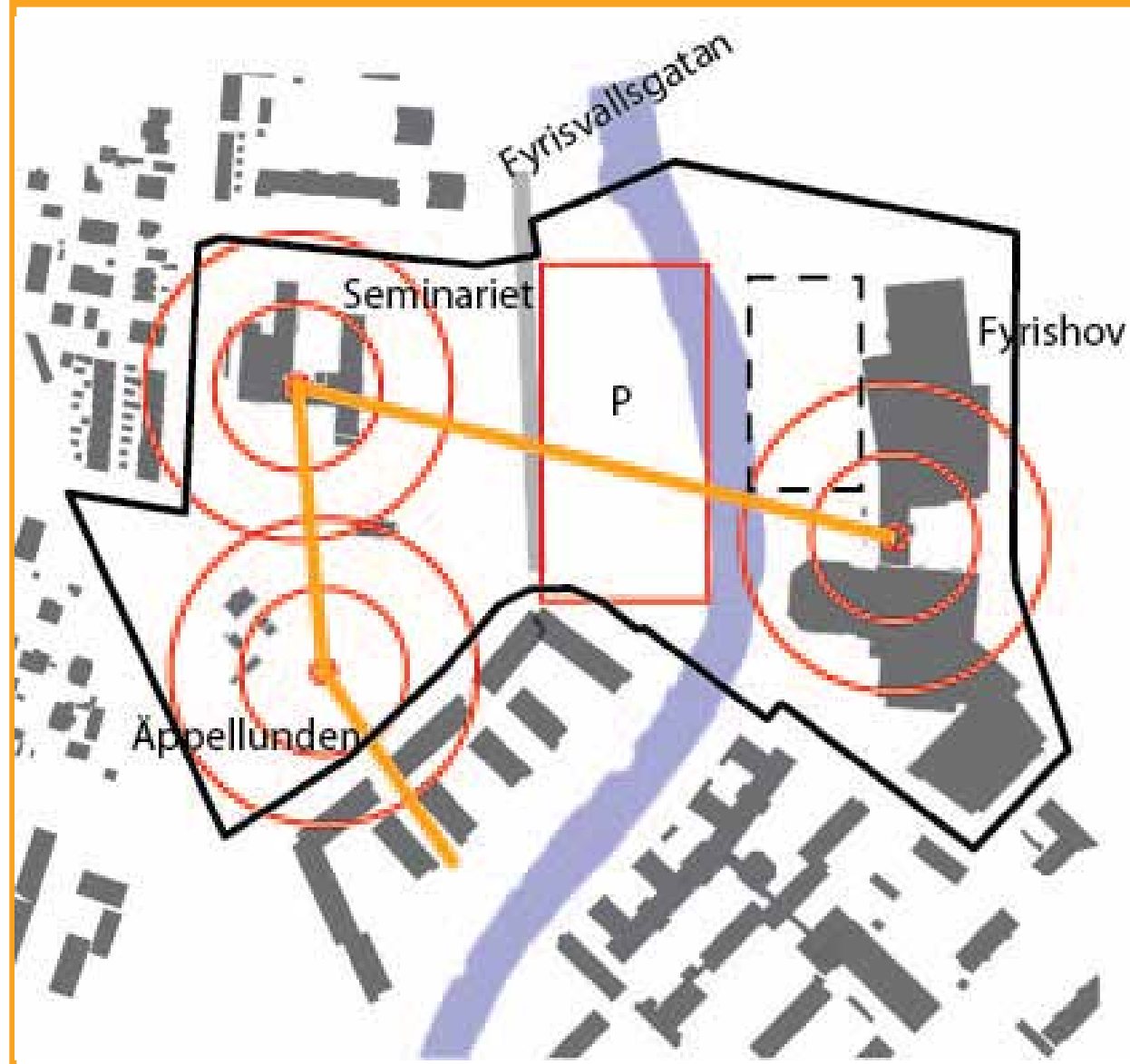

Området ligger 1,3 km nordväst om Uppsala domkyrka längs Fyrisån. Ån löper rakt genom området och är ett dominerande inslag med naturligt gröna kanter och vild karaktär. Inom områdets gränser finns i öst Fyrishovsbadet, i mittpunkten en större bilparkering och i väst Seminarieparken med tillhörande byggnader.

Området har en historia av bad - först i ett kallbadhus kopplat till ån och senare i Fyrishovsbadet. Fyrishovsbadet är en stor idrottsanläggning med en mängd aktiviteter både inne och ute. Fyrishov är en av de mest besökta platserna i Uppsala och därmed ett viktigt socialt nav.

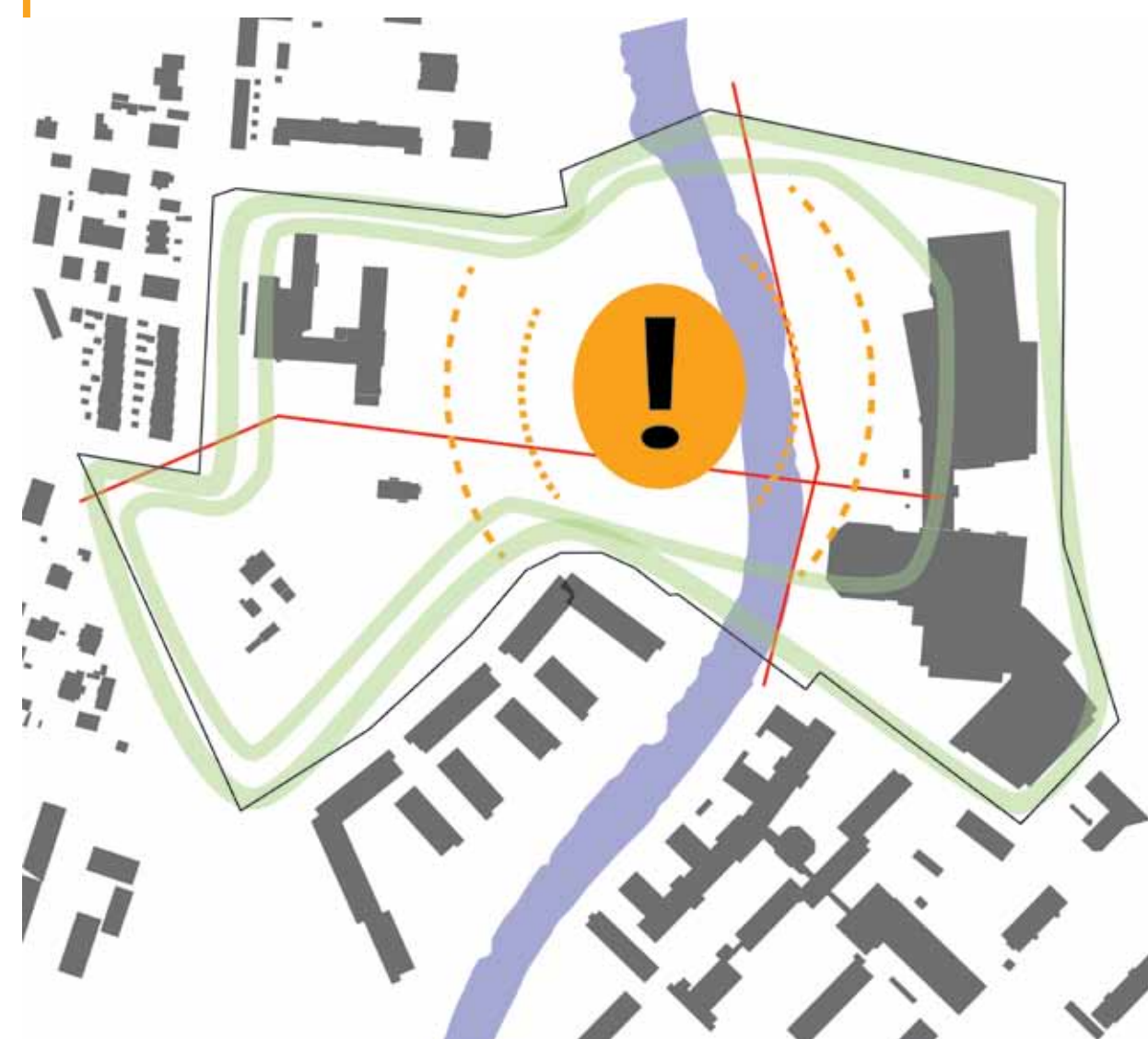
Seminarieparken domineras framförallt av Seminariebyggnaden - en imponerande tegelbyggnad, uppförd 1917, ritad av av Axel Lindegren. Parken har stora bevaransvärda kvaliteter kopplade till att det på området undervisades i trädgårdsskötsel. Många mogna träd finns bevarade varav en äppellallé kanske är det mest minnesvärda.

ANALYS

En mängd barriärer bidrar till områdets tredelade karaktär. Området styckas upp i nord-sydlig riktning av Fyrisvallsgatan, Fyrisån och Fyrishovsbadets långsträckt fasad. Ett staket spärrar dessutom av Fyrisån längs den östra kanten i höjd med Fyrishovsbadets entré. Tre viktiga noder identifieras - Seminariebyggnaden, Fyrishov och Seminarieträdgårdens äppellund. Genom och mellan dessa går naturliga stråk där människor rör sig mellan noderna. Området är relativt svagt kopplat till de kollektiva färdslätten och har ett fragmenterat cykelnät. Området är till stor del omgärdat av bostadsområden med Fyrisvall som det mest tät befolkade närområdet.

PROGRAM

För att skapa en enhetlig parkupplevelse måste uppdelningen i tre delar motverkas. Barriärerna skall därför försvagas eller helt elimineras. Uppsala har i dagsläget få parker med utstickande karaktärsdrag - det är på sin plats att göra en park man lätt minns på området. En taktisk placering av utstickande formgivning är den nuvarande parkeringen - mitt i området! Nytillskotten till området skall hjälpa till att hålla ihop en helhet och inte bli ytterligare en barriär. Fyrishov är ett stort evenemangsentrum som i framtiden troligen kommer att öka i betydelse. Den östra delen av anläggningen är huvudentrén och måste få en mycket tydlig koppling till gatan och inte "bäddas in". Parkområdets gröna gräns skall därför inte sträcka sig runt Fyrishov utan fram till dess västra fasad.

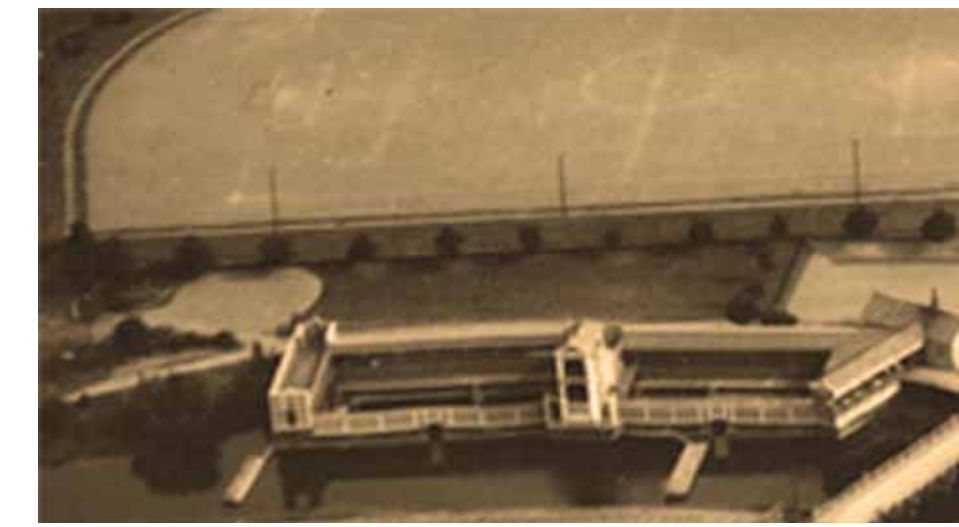
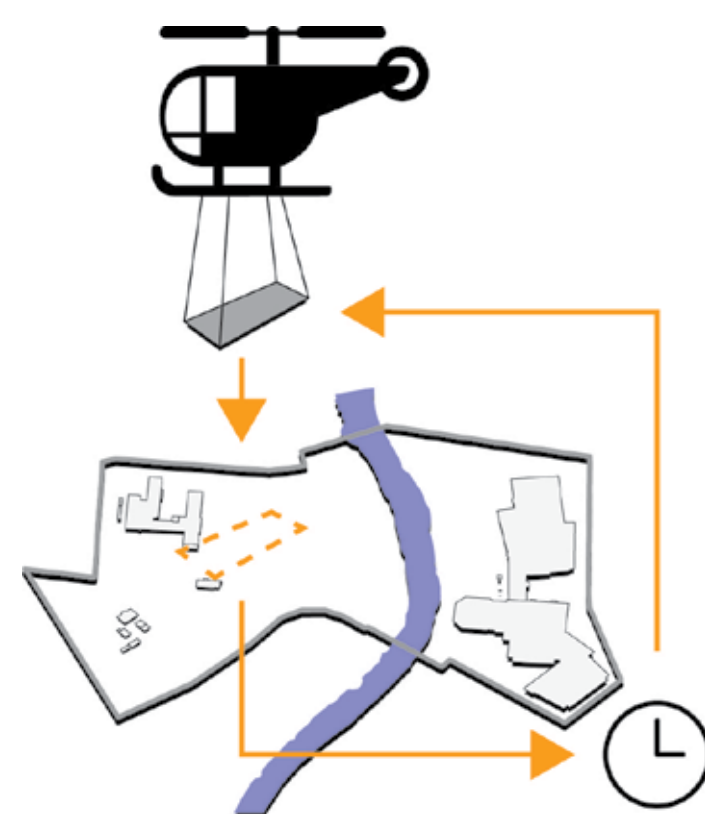
KONCEPT

I ett foto från tidigt 1900 tal ser vi hur Seminariebyggnaden ligger som en sista stadsutpost innan Uppsalaslättens fält tar vid. Fältet har en historisk koppling till odlingslandskapet men är också en nutida symbol för aktivitet. Odling och aktivitet. Seminarieparken och Fyrishov.

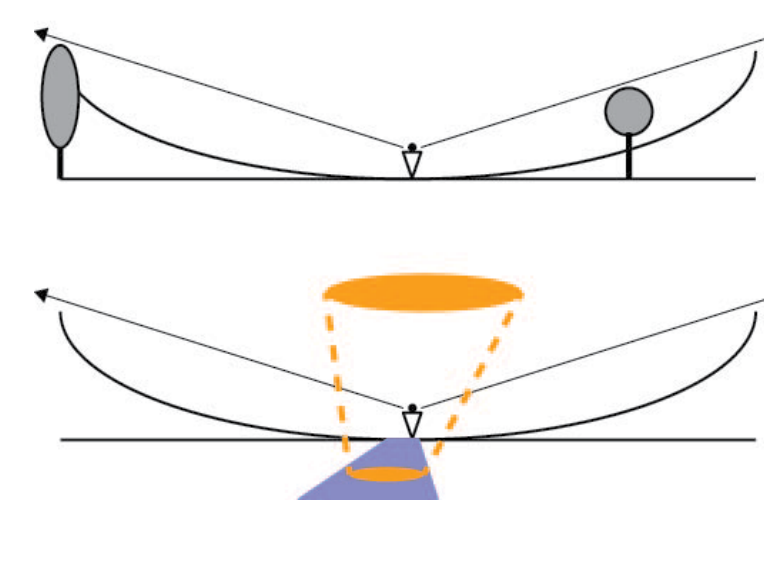
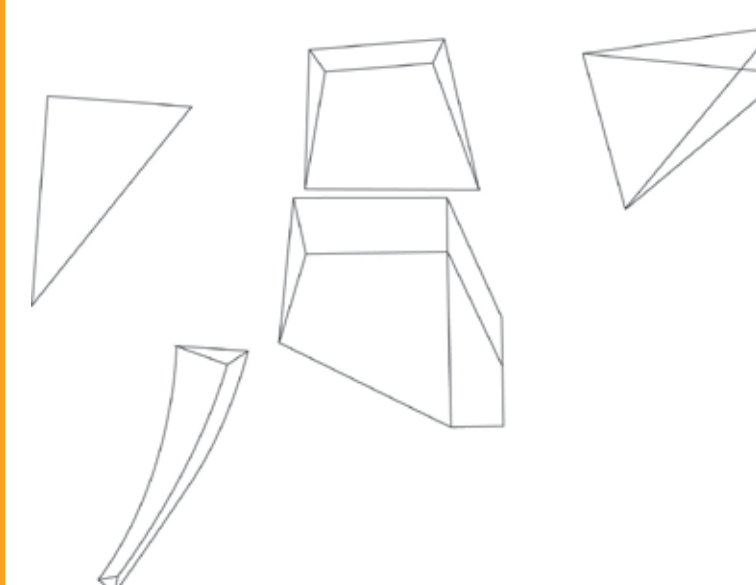
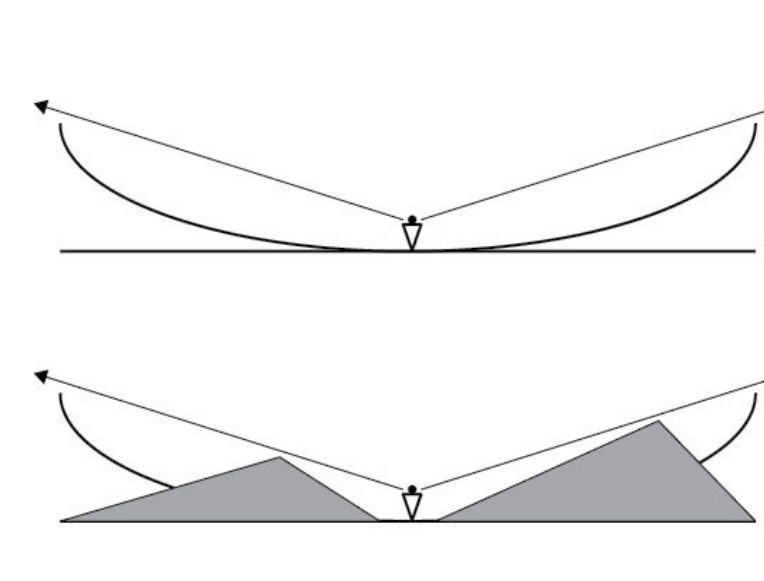
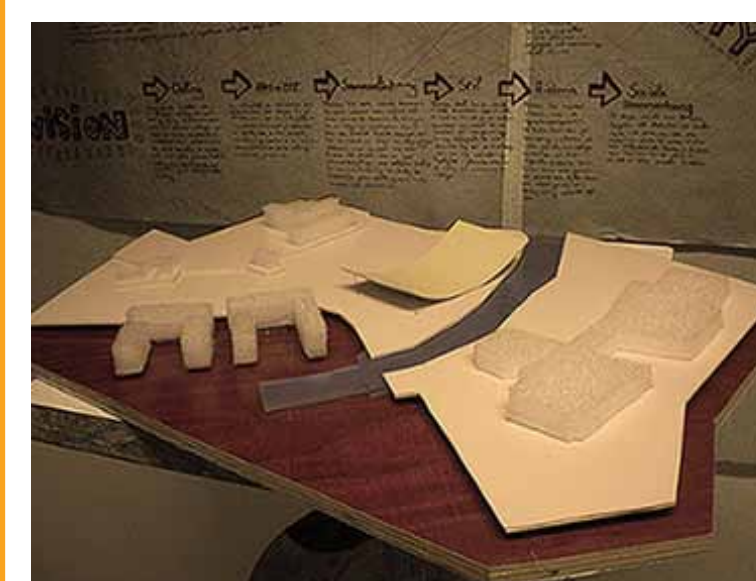
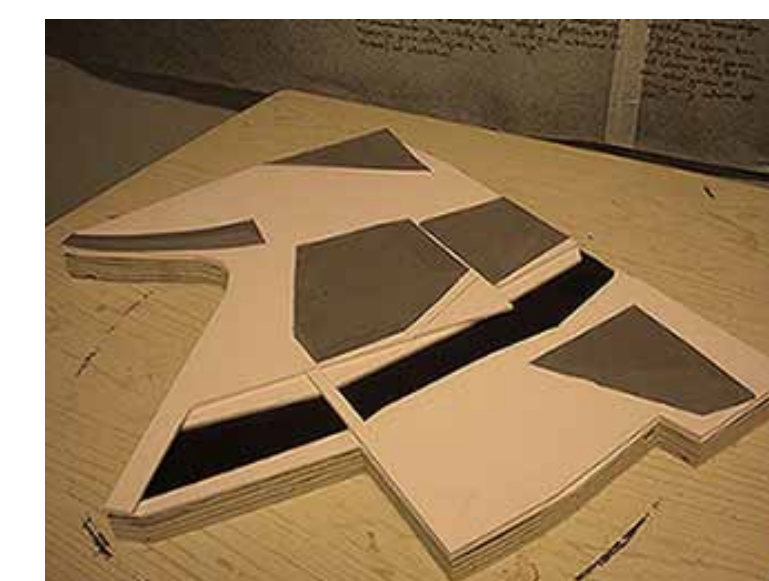
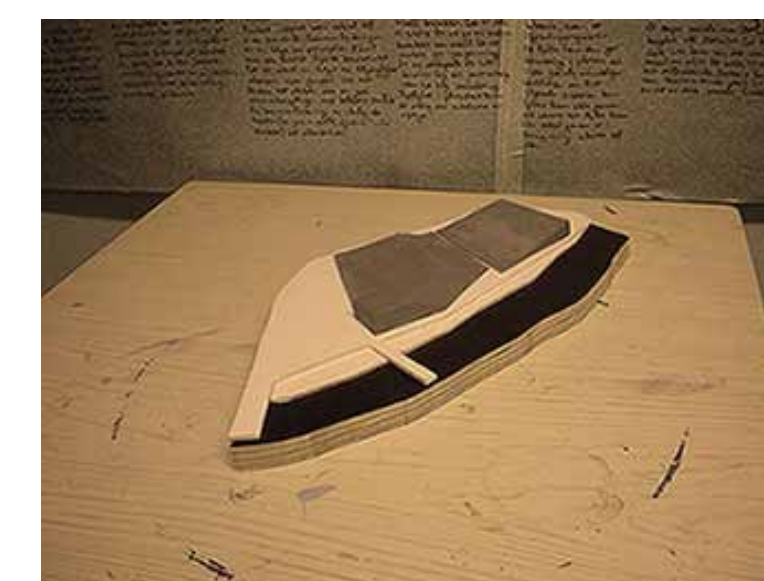
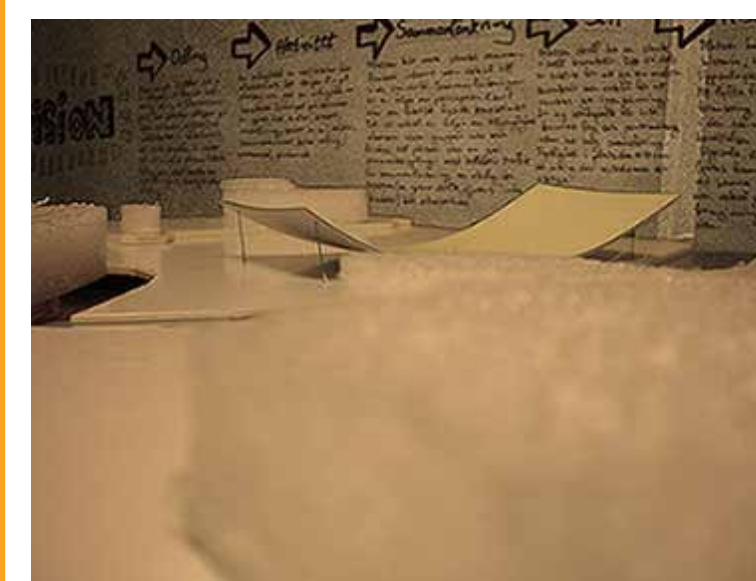
Ett formstarkt uttryck är på sin plats i en ny stadspark för Uppsala. Uppsala har flera naturliga och vackra parker men få med visuellt starka intryck.

Tänk om man skulle föra tillbaka ett fält (säg ett hektar mark) till platsen. Vad skulle det innebära upplevelsemässigt och vilka funktioner skall fältet klara av? 1800-talsmänniskans upplevelse av fälten utanför Uppsala var troligen starkt kopplat till himmel - eftersom visträckta ytor har en naturlig koppling till himmel och rymd. Efter att fältet landat måste kanterna böjas upp. Detta eftersom området är omgärdat av byggnader som visuellt bryter kopplingen mot det blå. För att inte behöva bygga upp för stora strukturer kan fältets böjning närma sig mitten och den tänkta betraktaren. Formerna besås med ängsväxter som antingen kan klippas (som en fotbollsplan), slås med lie (som förr) eller varför inte betas (som det alltid varit). En ny form har skapats - ett fält med många funktioner - en SUPERHEKTAR! Formen utgår från parkens mitt och återspeglas i Seminarieträdgården och Fyrishovsområdet.

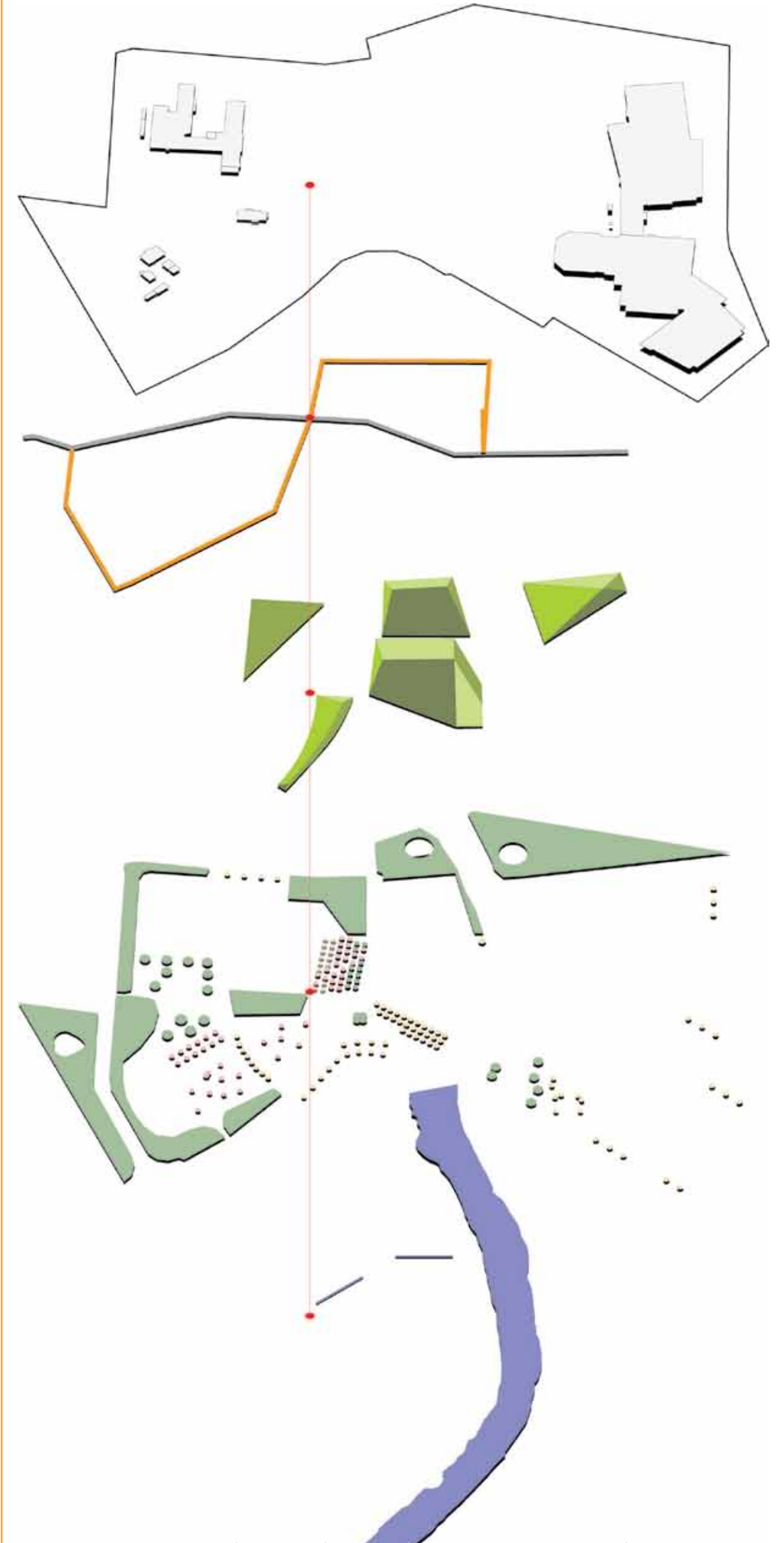
Trädstrukturen i parken utnyttjar samma visuella principer som jordformerna och rummen varierar mellan täta och rymliga ytor som leder blicken uppåt. För att ytterligare förstärka intrycket förs vatten in. Att föra in en vattenspegel på markplanet är att bjuda in himlen i anläggningen.

FORMSTUDIE

SPRÄNGSKISS

Två huvudstråk dras fram genom området - ett rakt igenom (för snabb framkomlighet) och ett vindlande (för upplevelse). Snabbstråket går mellan de två viktigaste noderna i området - Seminariebyggnaden och Fyrishovsbadet. Upplevelsestråket börjar i skogsområdet i väster, fortsätter genom Seminarieparkens äppellund, genom SUPERHEKTAREN, och avslutas vid torget vid Fyrisån.

På området finns fem jordformer varav de typmittersta utgör SUPERHEKTAREN. Ytorna ger omväxlande lä och sol beroende på tidpunkt och vindriktning. De kan användas till en mängd funktioner - aktivitetsfält, evenemang, rekreationsområde, pulkabacke, betesmark mm.

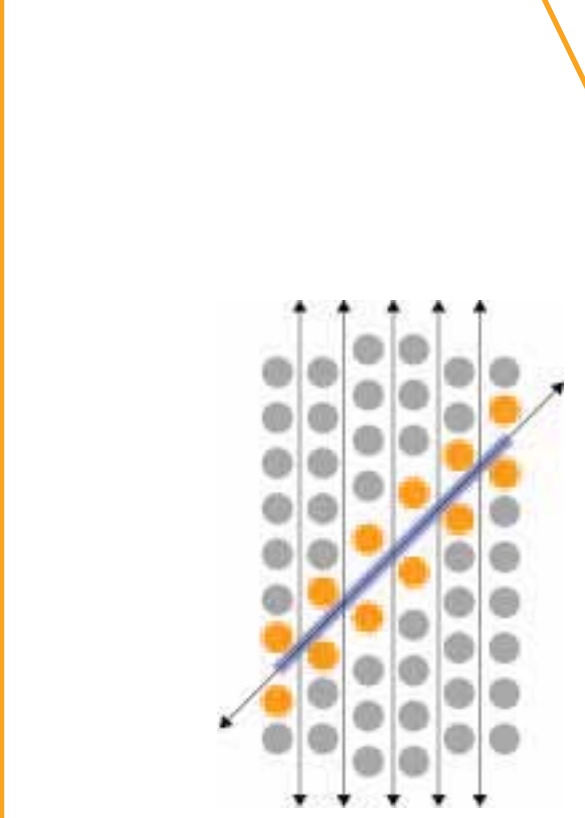
Vegetationen består i huvudsak av skogslika områden - mörkare i ytterkanterna och ljusare mot mitten. Bland de hårdgjorda ytorna används stadsmässiga träd med strikt placering vilket ger en urban känsla och kontrasterar mot de naturlika ytorna.

Förutom Fyrisån anläggs två dammar på området - en i SUPERHEKTAREN och en i Dungen som du kan läsa om här intill.

FUNKTION

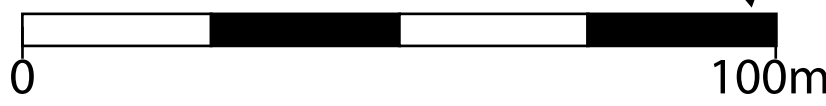

DUNGEN

Som en reflektion av äppellållén i Seminarie-trädgården anläggs en ny dunge i gränzonen mellan SUPERHEKTAREN och Seminarie-trädgården. Äppelråd omgärdar en spegeldamm i i linje med den historiska äppellållén. Dammens speglar himlen och äppelträden speglar platsens historia. Kring äppelträden står rader av gran, björk och hassel. Granarna är element i en befintlig läplantering som skyddar platsen. Björken symboliserar svenska natur och är en vacker skär kontrast till den mörka granen bredvid. Hassel är en del av det traditionella odlingslandskapet och dess unika ekosystem. Träden sätts i rader som medger genomsyn i nord-sydlig riktning mellan två gångstråk. I öst-västlig riktning kan man inte se genom dungen - utom i alléns riktning. När parkbesökaren rör sig mellan nytt (SUPERHEKTAREN, Fyrishov) och gammalt (Seminarieparken) kan han(hon uppfatta andra som är på väg in eller ut på andra sidan. Väl inne syns inte längre rörelsen på andra sidan. Ibland kan vi uppfatta historiens gång, andra gånger inte.

PLAN 1:1000

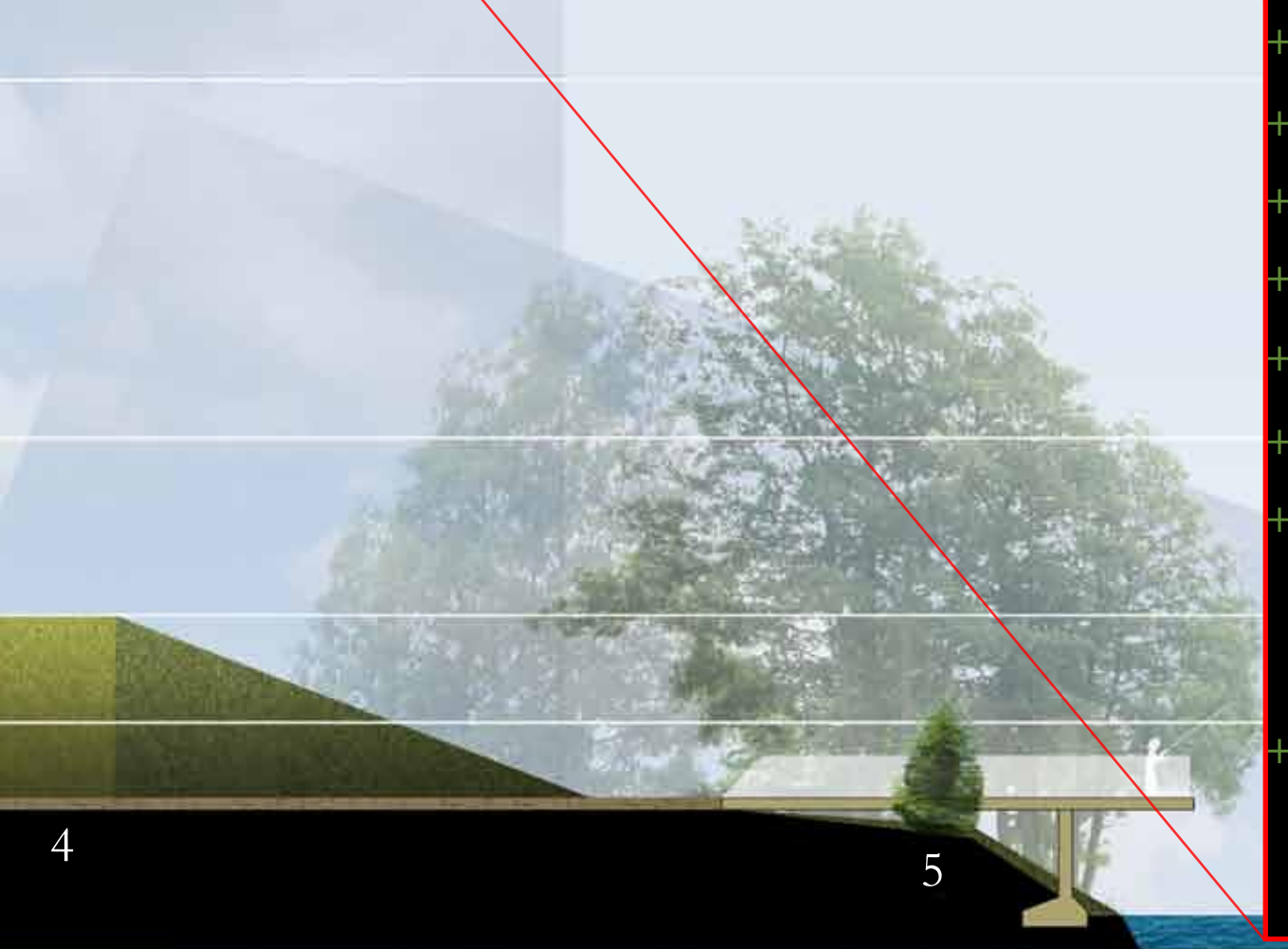
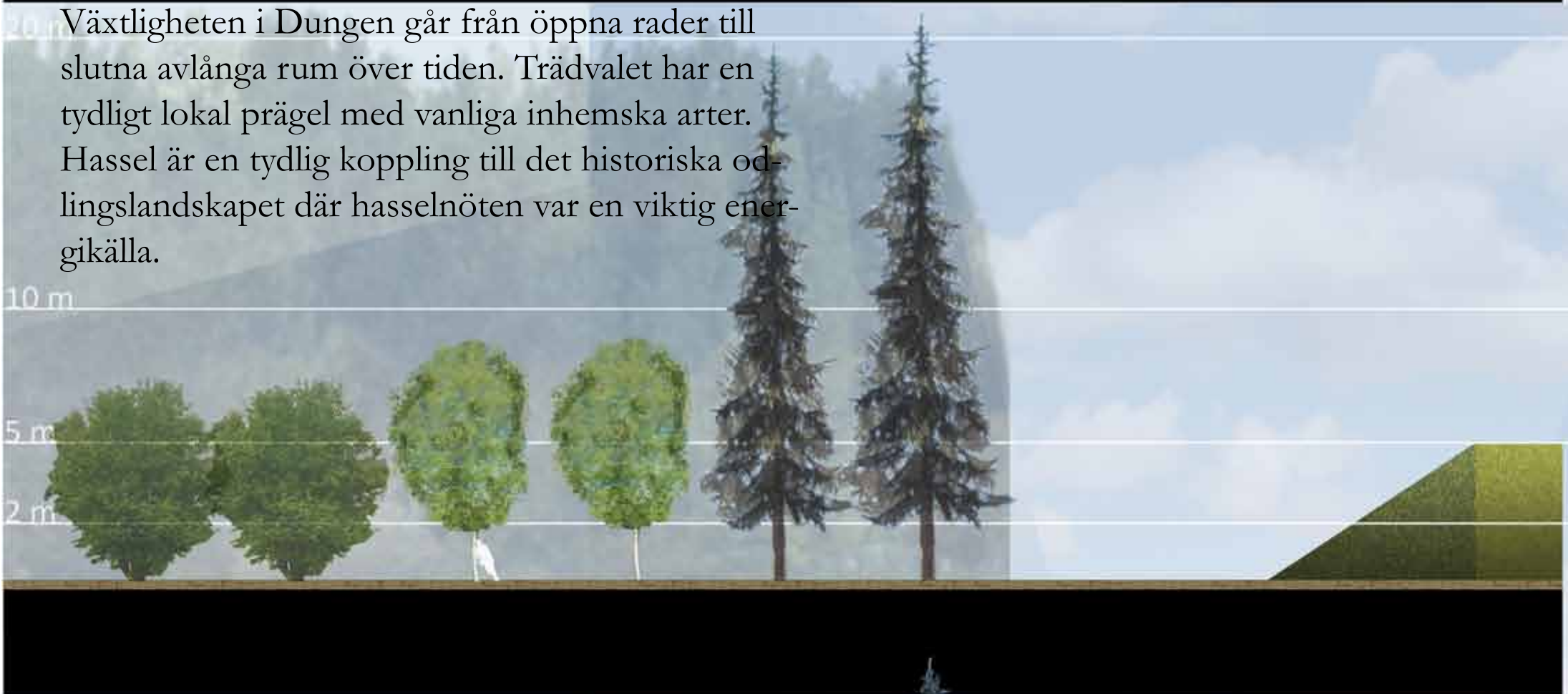
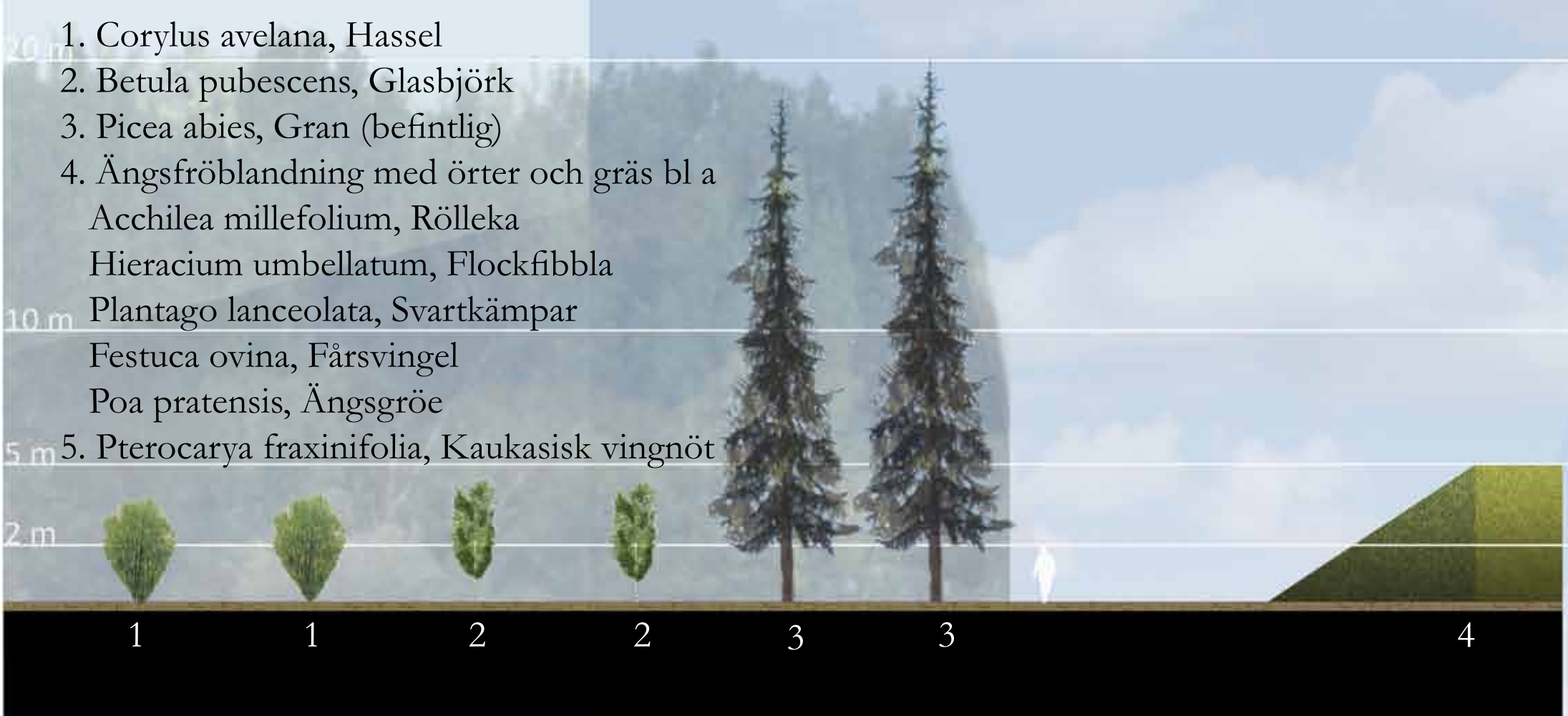
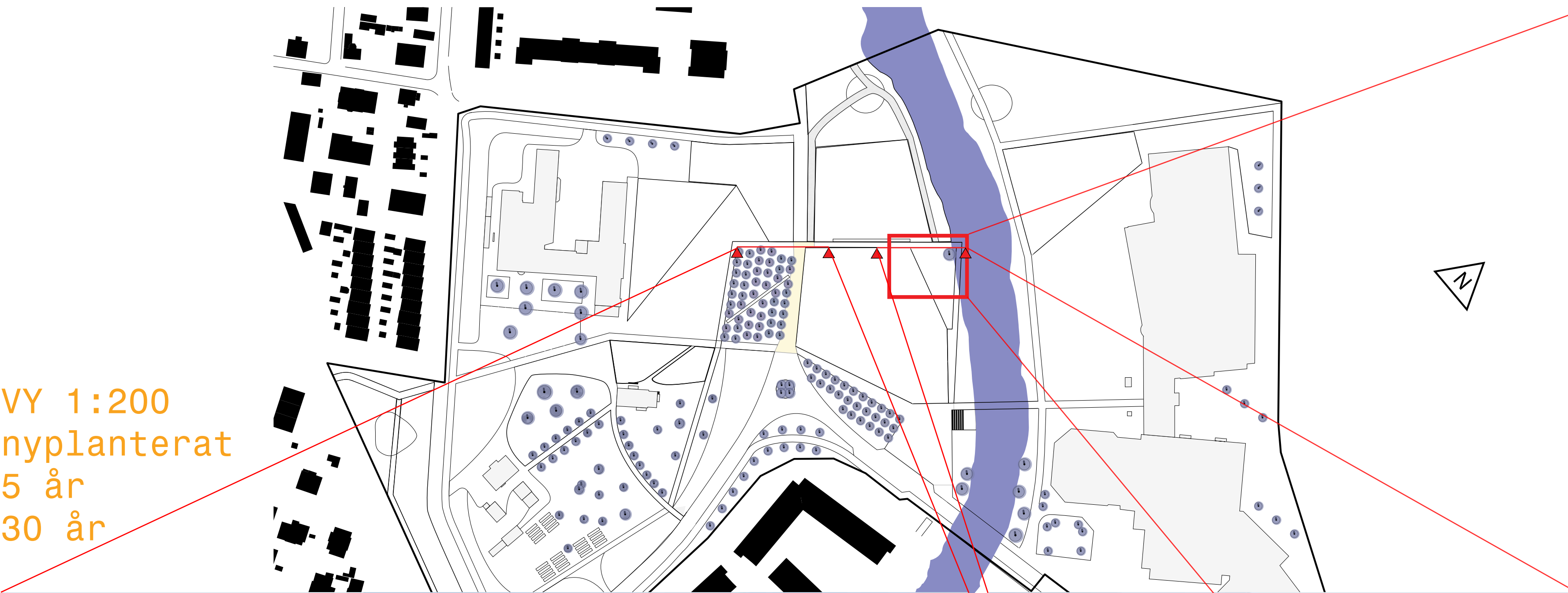

TORGYTA

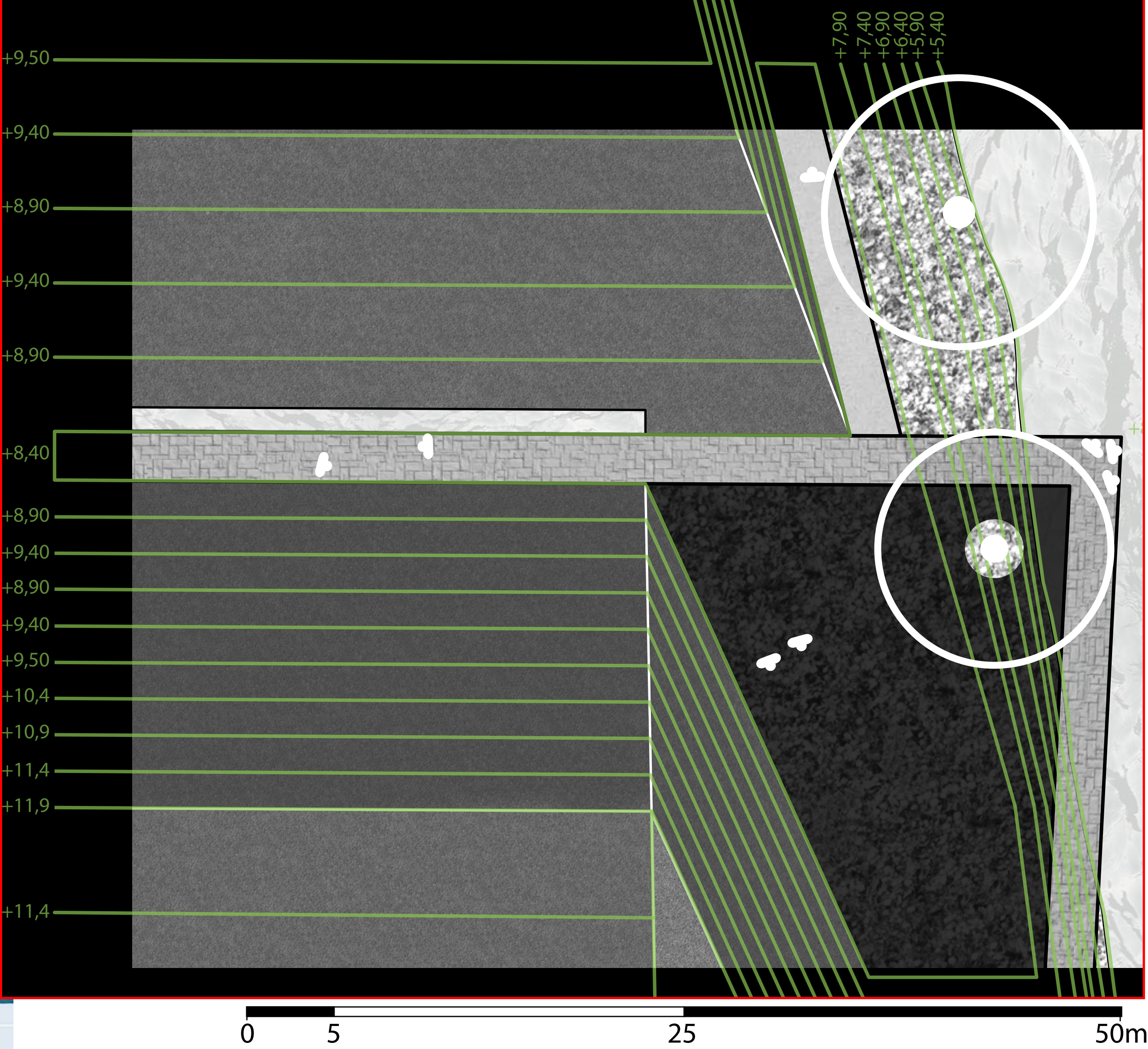
I SUPERHEKTARENS södra del placeras en torgyta. Torgget ligger strategiskt i området med busshållplats, längs med det största stråket och en trappa ner mot ån. Planteringen i området får en formell karaktär som förmedlar en grön men ändå urban känsla. Enligt Uppsalas parkprogram skall en stadspark gärna ha ett café. Detta placeras vid torget, i SUPERHEKTAREN som här dubblar som byggnad. Torgget slutar i väst där det möter bilvägen. Mellan denna punkt och upplevelsestigen i norr får biltrafikanter, fotgängare och cyklister samsas i en så kallad shared-space-lösning.

VY 1:200
nyplanterat
5 år
30 år

PLANUTSNITT 1:200

GRÄSKLIPPNING

I SUPERHEKTARENS östra kant byggs en brygga ut över Fyrisån. Strukturen byggs upp med metallgaller som släpper igenom växtligheten. Precis som på jorformerna kan därför utseende och gångvägar ändras beroende på hur skötseln (klippningen) sker. Här finns möjlighet att släppa upp den underliggande våtängen helt eller delvis - klippa fram ytor och gångvägar. Strukturen släpper igenom vatten och ljus och blir därför en fristående infrastruktur ovan den befintliga naturen.

